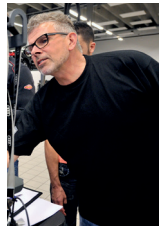

METROPOOLREGIO AMSTERDAM

Samenvatting Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor 2017

Metropoolregio Amsterdam

Mei 2018

amsterdam economic board

Samenvatting

Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor Metropoolregio Amsterdam (MRA)

Mei 2018

Colofon

Top Institute for Evidence Based Education Research (TIER)

Universiteit van Amsterdam
Roetersstraat 11
1018 WB Amsterdam
Telefoon: +31 (0)20 5254288
www.tierweb.nl

Iryna Rud, Cornel Nesseler, Wim Groot,
Henriëtte Maassen van den Brink

Met dank aan Annelies Spork, Ronald Koen (EZ Amsterdam),
UWV, RoC van Amsterdam, HvA, Platform Regionale
Economische Structuur (PRES), Gemeente Amsterdam
(EZ) en de stuurgroep Human Capital van de Amsterdam
Economic Board.

Kijk voor meer informatie over deze samenvatting
op de website van de Metropoolregio Amsterdam
(www.metropoolregioamsterdam.nl) en de Amsterdam
Economic Board (www.amsterdameconomicboard.com)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand
of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige
wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of door fotokopieën,
opname, of op enige andere manier, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van prof. dr. Henriëtte Maassen
van den Brink, Faculteit Economie en Bedrijfskunde,
Universiteit van Amsterdam.
E-mail: h.maassenvandenbrink@uva.nl

Samenvatting hoofdbevindingen

Voor u ligt de samenvatting van de Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor 2017. Deze bouwt voort op de monitor van 2016, met verbeteringen in gebruikte methodologie en nieuwe definities. De Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor 2017 geeft de ontwikkelingen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt weer in de periode 2012-2016. De gegevens uit het vorige rapport zijn hiervoor aangevuld met de meest recente beschikbare registratiegegevens voor 2015 en voor 2016 voor de beschikbare bestanden over onderwijs en met gegevens uit de Enquête Beroepsbevolking 2016 (EBB). Een directe vergelijking van de patronen uit de CBS-registratiegegevens en de EBB is evenwel niet mogelijk. In de EBB is soms sprake van zeer kleine aantallen in de steekproef die de betrouwbaarheid niet altijd ten goede komen. Hierdoor geven de EBB cijfers niet altijd een volledig betrouwbaar beeld en wijken de EBB cijfers soms af van die uit de registratiebestanden van het CBS. Een andere complicerende factor is dat de door het CBS gebruikte definities door de jaren heen aan veranderingen onderhevig zijn.

Zoals elk jaar bevat ook deze monitor gegevens over de trends en ontwikkelingen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De presentatie van deze trendmatige ontwikkelingen zijn aangevuld met twee onderwerpen. Dit jaar is dat de geografische mobiliteit en de mate van geslotenheid en openheid van de MRA arbeidsmarkt.

Dit onderzoeksrapport richt zich op alle personen die in 2014 en 2015 als woonachtig in de MRA geregistreerd staan. De aansluiting tussen onderwijs- en arbeidsmarkt is in kaart gebracht voor de gehele populatie door gebruik te maken van CBS-registratiebestanden. Hiertoe is per kwartaal op een vaste peildatum (i.e. 15 februari, 15 mei, 15 augustus en 15 november) de onderwijs- en arbeidsmarktsituatie van alle personen bepaald.

Selectie van bevindingen per hoofdstuk

- Het aantal geregistreerde inwoners binnen de MRA is gestegen. De grootse stijging vond plaats in Groot Amsterdam. Daar nam het aantal inwoners toe van 1.172 duizend in 2012 tot 1.205 duizend in 2015. Verder zijn Zuid-Kennemerland, Gooi- en Vechtstreek en Zaanstreek-Waterland vergelijkbaar wat betreft demografische opbouw van de bevolking. Het aandeel van bevolkingsgroep onder 35 jaar oud is het grootst in Groot-Amsterdam en Flevoland. Groot-Amsterdam kenmerkt zich door een hoger percentage eerste- en tweedegeneratie migranten. Flevoland heeft ook een relatief hoog percentage migranten in vergelijking met andere drie regio's.
- Voor een groot gedeelte van de populatie is het geregistreerde opleidingsniveau onbekend. Aangezien dit vooral voor oudere personen het geval is vallen deze percentages het hoogste uit in de drie regio's met het hoogste percentage 55-plussers: Zuid-Kennemerland, Gooi- en Vechtstreek en Zaanstreek-Waterland.
- Verder valt op dat Groot-Amsterdam, met daarbinnen Amsterdam als grootste universiteitsstad van het land, het hoogste percentage hoger- en wetenschappelijk opgeleide personen heeft. Opvallend is dat personen met een bijstands-uitkering vooral in de grote steden (zoals Amsterdam en Zaanstad) en de wat kleinere regio's wonen. De werkzame populatie is ook niet gelijk verdeeld in de MRA regio.
- Het percentage werkenden is met 43-44% van de totale populatie opvallend constant gedurende 2014-2015. Het percentage personen dat WW ontvangt neemt in 2012-2013 iets toe, om in de periode 2014-2015 constant te blijven (ongeveer 2% van de MRA populatie ontvangt WW).
- Het percentage personen dat bijstand ontvangt, neemt in 2012-2013 iets toe om in de periode daarna – 2014-2015 – constant te blijven (3% van de MRA ontvangt bijstand). Het percentage personen dat een andere uitkering ontvangt, neemt in 2013-2014 iets toe en is in de periode daarna gedaald (20% van de MRA ontvangt een andere uitkering).
- Het aandeel personen dat onderwijs volgt of om andere redenen geen substantieel inkomen genereert, neemt af gedurende 2013-2014 en neemt toe in 2015, tot een vergelijkbaar niveau in eind 2012 (32% van de MRA bevolking volgt onderwijs).

- Het totaal aantal openstaande vacatures neemt toe van rond 30.000 begin 2012 tot bijna 43.000 eind 2015. In het tweede deel van 2015 neemt het aantal vacatures iets af (van rond 45.000 tot 43.000).
- Uit de ontwikkelingen van de monitor kan worden afgelezen dat de arbeidsmarkt duidelijk verbetert, maar dat deze verbetering (nog) niet geldt voor alle sectoren en op alle onderwijsniveaus. Het gaat beter, maar (nog) niet over de hele linie en (nog) niet voor iedereen. Het aantal vacatures is toegenomen vooral op middelbaar opleidingsniveau.
- Over de gehele periode 2012-2015 is de aansluiting tussen vraag en aanbod verslechterd, er zijn zowel meer werkzoekenden bij gekomen als meer vacatures. Vraag en aanbod lijken elkaar minder gemakkelijk te vinden, bovendien is de structurele werkloosheid gestegen. Per saldo is zowel het aantal WW-ontvangers als het aantal vacatures toegenomen.
- Het grootste aandeel werkzame personen betreft de leeftijdscategorie van 35-44 jaar. Het percentage WW-ontvangers in de leeftijdsgroepen 35-44 jaar en 45-54 jaar is groter dan in andere leeftijdsgroepen, maar het blijft stabiel (4%) tijdens de geobserveerde periode.
- Jongere cohorten (i.e. 27-44 jaar) zijn hoger opgeleid dan oudere cohorten. Het omslagpunt ligt hierbij in de leeftijdscategorie 45-55 jaar. Boven 45 jaar is het aandeel hoger- en wetenschappelijk opgeleiden lager dan voor de leeftijdscategorieën jonger dan 45 jaar.
- Vrouwen zijn relatief hoger opgeleid dan mannen. Personen met een migrantenafkomst zijn relatief ondervertegenwoordigd in de hogere en wetenschappelijke opleidingsniveaus. Oudere cohorten zijn sterk oververtegenwoordigd in de groep waarvoor het opleidingsniveau onbekend is. Personen met lager- en middelbaar opleidingsniveau ontvangen relatief vaker WW of bijstand dan andere opleidingsniveaus.
- Het aandeel werkzame personen neemt toe met het opleidingsniveau. Het aandeel betaald werkenden onder elementair-, lager- en middelbaar opgeleiden is beduidend lager dan onder hoger en wetenschappelijk opgeleiden. Dit komt deels doordat elementair en lager opgeleiden nog onderwijs volgen of zich buiten de arbeidsmarkt bevinden. Het aandeel MRA-inwoners dat onderwijs volgt of buiten de arbeidsmarkt staat neemt af met

het opleidingsniveau. Hetzelfde geldt voor de categorie 'Niet in school/Overig zonder inkomen'.

- Het percentage WW ontvangers op middelbaar opleidingsniveau is niet veel veranderd in de periode 2014-2015, maar is gestegen in vergelijking met de periode 2012-2014.

Een vergelijkbare ontwikkeling is te zien voor WW ontvangers op andere onderwijsniveaus, behalve op het elementair opleidingsniveau. Ongeveer 15% van de werkzame bevolking in de MRA is werkzaam in de groot- en detailhandel en reparatie van auto's, ook is 15% werkzaam in de gezondheids- en welzijnszorg. In de sectoren 'Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen', 'Onderwijs' en 'Gezondheids- en welzijnszorg' is het aandeel werkzame personen veel hoger dan het aandeel WW-uitkering ontvangers.

Sectoren met een groot aandeel hoger- en wetenschappelijk opgeleiden zijn: 'Informatie- en communicatie', 'Financiële instellingen', 'Advisering, onderzoek, zakelijke dienstverlening, en 'Onderwijs'. In deze sectoren heeft meer dan 40% van de werkenden een hoger of wetenschappelijk opleidingsniveau.

Sectoren met een groot aandeel middelbaar opgeleiden zijn: de 'Bouwnijverheid', 'Groot- en detailhandel; reparatie van auto's', 'Logies-, maaltijd- en drankverstrekking' en 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening'. In deze sectoren heeft 30% van de werkenden een middelbare opleiding. Er zijn meer vacatures in alle sectoren in het laatste kwartaal in 2015 dan in het eerste kwartaal van 2014, behalve in de sector 'Logies-, maaltijd- en drankverstrekking'.

- De werkloosheid in alle sectoren aan het einde van 2015 blijft vergelijkbaar met die aan het begin van 2014 of ligt eronder, behalve in de sector 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening'. In deze sector zijn er in 2015 meer WW-ontvangers met name onder lager en middelbaar opgeleiden.
- De arbeidsmarktsituatie voor middelbaar opgeleiden is in een aantal sectoren verbeterd, met name in de sectoren 'Vervoer en opslag', 'Informatie en communicatie', 'Financiële instellingen', 'Verhuur van en handel in onroerend goed', 'Onderwijs', 'Gezondheids- en welzijnszorg' en 'Cultuur, sport en recreatie'. Tegelijkertijd is de balans tussen het aantal openstaande

vacatures en het aantal WW-uitkering ontvangers slechter geworden in de sector 'Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen'.

Het aantal WW-uitkering ontvangers blijft ver onder de 45-graden lijn voor de sectoren 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening', 'Cultuur, sport en recreatie' en 'Financiële instellingen'. Dit betekent dat er veel meer WW-ontvangers zijn dan openstaande vacatures. Opvallend is de arbeidsmarktdisbalans in sector 'Logies-, maaltijd- en drankverstrekking'. In deze sector blijft de arbeidsvraag (vacatures) veel hoger dan het potentiële arbeidsaanbod (WW-uitkering ontvangers).

Mobiliteit op de MRA-arbeidsmarkt

- Ongeveer de helft van de WW ontvangers stroomt binnen een jaar uit de WW. De gemiddelde duur van de WW-uitkering in het geval van uitstroom is 9-10 maanden. Rond 60% van de uitstromers vindt werk in loondienst, ongeveer 7% wordt zzp'er, rond 6% gaat naar een bijstandsuitkering en de rest komen terecht in de categorie 'Niet in school/Overig zonder inkomen'.
- De uitstroom verschilt naar sector. De grootste uitstroom uit de WW (meer dan 60%) is onder WW ontvangers die in 2013 werkten in 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening', 'Onderwijs' en 'Cultuur, sport en recreatie'. De laagste uitstroom (minder dan de helft van de WW populatie) is onder WW ontvangers die in 2013 in de volgende sectoren werkten: 'Productie, distributie, handel in elektriciteit en aardgas', 'Winning/distributie van water; afval(water) beheer, sanering' en 'Financiële instellingen'.
- Het grootste deel (37%) van alle WW ontvangers die vóór hun WW-periode bij een uitzendbureau werkten, komen terecht bij 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening', dat wil zeggen weer bij een uitzendbureau. 'Groot- en detailhandel; reparatie van auto's' is de tweede meest populaire sector (5% van alle WW ontvangers die voorheen bij een uitzendbureau werkzaam waren).

Mobiliteitspatronen van andere sectoren naar een uitzendbureau

zijn vergelijkbaar met de mobiliteitspatronen van een uitzendbureau naar de sectoren: 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening' en 'Groot- en detailhandel; reparatie van auto's'. Dit zijn sectoren waaruit het grootste percentage WW uitstromers terecht komt bij een uitzendbureau.

Aansluiting en mismatch tussen onderwijs en arbeidsmarkt

- Het aantal leerlingen/studenten is afgenomen van 365 duizend in 2012 naar 338 duizend in 2015. De grootste daling van leerlingen/studenten was voor de leeftijdscategorie 18-22 jaar (15 duizend).
- Het percentage geslaagde vo leerlingen is gedaald van 90% tijdens de periode 2012-2014 naar 84% in 2015.
- Het aantal uitgereikte diploma's in het mbo is afgenomen van 25 duizend in 2012 naar 21 duizend in 2015.
- In het hbo is het aantal uitgereikte diploma's toegenomen tussen 2013 en 2014 (24 duizend) om vervolgens in 2015 te dalen tot hetzelfde niveau zoals in 2012 (22 duizend).
- Het aantal uitgereikte diploma's in het wo is gedaald van 20 duizend in 2012 naar 17 duizend in 2015.
- Het aantal doorstromers in het vo is enigszins toegenomen van 140 duizend in 2013 naar 142 duizend in 2016. Tegelijkertijd is het aantal doorstromers in andere onderwijsniveaus gedaald. De grootste daling is te zien in het mbo, van 62 duizend doorstromers in 2013 naar 49 duizend in 2016. Het grootste deel van leerlingen stromen door naar hetzelfde opleidingsniveau.
- De meerderheid van de uitstromers heeft een startkwalificatie. De uitstromers uit het vo en het mbo met een startkwalificatie presteren beter op de arbeidsmarkt dan de uitstromers zonder een startkwalificatie. Het deel werkzame uitstromende mbo'ers is toegenomen in de periode 2013-2015. De arbeidsmarkt voor hoog opgeleide uitstromers (hbo en wo) is ook beter geworden.
- Het grootste aandeel werkzame mbo'ers is man en heeft een mbo-3 niveau. Het kleinste aandeel is vrouw op mbo-2 niveau. Mannelijke uitstromers op mbo-2 niveau en mbo-3 niveau hebben vaker een baan dan vrouwelijke uitstromers op dezelfde niveaus.

Hoe regionaal en nationaal is de MRA onderwijs- en Arbeidsmarkt?

- Inwoners van Flevoland werken het vaakst buiten de MRA, gevolgd door inwoners van Gooi- en Vechtstreek, Zuid Kennemerland en Groot Amsterdam. Relatief het minst mobiel zijn de inwoners van Zaanstreek-Waterland, van hen werkt slechts ongeveer een kwart buiten de MRA.
- 30-40% van de mannen in de MRA werkt buiten de MRA. Voor vrouwen is dat iets minder, namelijk 20-30%.
- Nederlanders zonder migrantenachtergrond werken vaker in de regio waar ze ook wonen dan Nederlanders met een migrantenachtergrond. Het aandeel migranten dat naar Groot-Amsterdam pendelt, is in elke regio groter dan gemiddeld. Dat betekent dat een relatief groter deel van de Nederlanders zonder migrantenachtergrond werken in de regio waar ze ook wonen. Zeker 20% van de Nederlanders met een migrantenachtergrond pendelt naar Groot-Amsterdam.
Minder dan 16% van de Nederlanders zonder migrantenachtergrond die wonen in Flevoland en de Gooi en Vechtstreek pendelen voor werk naar Groot-Amsterdam.
- De verschillen in mobiliteit naar leeftijd is vrij gering. Zo werkt van de inwoners van Groot Amsterdam in de leeftijd 15-22 jaar 26,9% buiten de MRA. In de leeftijd 23-26 is dat 26,4%. In de leeftijd 45-54 jaar werkt 27% van de inwoners van Groot Amsterdam buiten de MRA en onder 55-plussers is dat 25,3%.
- De verschillen naar opleidingsniveau zijn beduidend groter dan de verschillen naar leeftijd. Hoger opgeleiden zijn mobieler dan lager opgeleiden. Kijken we nogmaals naar de inwoners van Groot Amsterdam dan werkt van de inwoners met een elementaire opleiding 26% buiten de MRA. Voor lager opgeleiden is dat 25,6%, voor middelbaar opgeleiden 26,6%, voor hoger opgeleiden 27,4% en voor wetenschappelijk opgeleiden is dat 34,5%. Vooral wetenschappelijk opgeleide inwoners van de MRA werken relatief vaak buiten de MRA.
- Hot spots voor MRA inwoners om te werken zijn Den Haag en Utrecht en voor een deel Rotterdam. Dat geldt vooral voor hoger opgeleiden.

Enquête Beroepsbevolking (EBB): trends in de MRA voor 2016

- Mensen zonder migratie achtergrond hebben vaker een baan dan mensen met een migranten achtergrond. De werkloosheid onder migranten is hoger. Het aandeel werkzame personen is sinds het eerste kwartaal van 2016 gestegen.
- Bijna de helft van alle werklozen in het laatste kwartaal van 2015 heeft in 2016 een baan gevonden. Het aandeel werkenden dat in het laatste kwartaal van 2015 een baan had en ook in 2016 werkzaam was, is ongeveer 90%.
- Mensen die bij een uitzendbureau ingeschreven stonden in het eerste kwartaal van 2016 hadden een grotere kans om (weer) werk te vinden. Dit geldt voor zowel mensen met een migrantenachtergrond als voor mensen met een niet-migrantachtergrond.

